

ten, kdo půjčuje, chce zpět víc peněz, než kolik vložil. Abychom mohli mít stabilní finanční systém, museli bychom podle mého názoru toto zakázat

To by byl IMHO obrovský krok zpátky, něco jako katolická kritika lichvy, která byla v kurzu ve středověku, ale dnes už ji i oni považují za překonanou. Je úplně přirozené, že když někdo půjčí peníze, očekává, že dostane zpátky víc¹, protože pro něj to znamená užlou příležitost². Tenhle systém je *přínosný* proto, že ne každý kdo má peníze, ví co s nimi (má dobré podnikatelské záměry), a naopak ne každý, kdo má dobré nápady, nemá dost peněz. Pokud vím, tak v arabských zemích nese ten, kdo půjčuje, i riziko – podílí se na případné ztrátě. Ale to máme u nás taky – buď investuješ formou *cizího* kapitálu (koupíš dluhopisy nebo půjčíš peníze, případně tu figuruje jako prostředník banka), nebo formou *vlastního* kapitálu (nakoupíš akcie, staneš se spoluvlastníkem) → takže neseš i riziko případné ztráty (v prvním případě to riziko neseš – dokud na tom ta firma není tak špatně, že by šla do likvidace).

Problémy mohou nastat, pokud někdo investuje cizí peníze³ – to totiž může vést k nezodpovědnému chování investora. . . jenže, v důsledku je to zase chyba toho, kdo mu ty peníze svěřil – udělal chybu v tom, že svěřil peníze tomu nepravému, nezodpovědnému a ten mu je prošustroval → takže nakonec stejně každý platí za svoje chyby.

Tohle platí, pokud se pohybuje v soukromé sféře. Jakmile v tom začne figurovat stát, už je to trochu problém, protože je tu aspekt *nedobrovolnosti* – příklad: stát rozhodne, že „tahle banka (nebo továrna) přece nemůže zkrachovat“ a nalije do ní peníze daňových poplatníků. Kdyby o takovém kroku rozhodovali daňoví poplatníci přímo, pravděpodobně by peníze neposkytli, protože by tuto investici vyhodnotili jako značně rizikovou a nevýhodnou – na tom je pěkně vidět, jak snadno může docházet k chybným (neefektivním, ztrátovým) rozhodnutím, pokud se investování dostane mimo prostor *trhu*.

Za vhodný měnový systém považují takový, kde bude vedle sebe fungovat mnoho národních měn⁴, které si budou vzájemně *konkurovat* – tím budou pod neustálou kontrolou, dohledem, protože pokud s jednou měnou začne být něco v nepořádku, bude se obchodovat v jiných měnách a problém se projeví *okamžitě*. Tento systém lze doplnit dalšími např. elektronickými měnami, které budou těm národním rovněž konkurovat, a některé z nich mohou být klidně *kryté zlatem* – jak je libo, každý si bude obchodovat s tou měnou, kterou považuje za vhodnou (dohodne se na ní se svým obchodním partnerem). Časem bychom se mohli (nebo nemuseli) dočkat i národních měn krytých zlatem – ale to už je hodně dlouhodobý horizont.

¹reálně – ne jen nominálně víc (pokrytí inflace)

²mohl za ty peníze koupit např. vlastní stroje a pomocí nich vyrábět, místo toho je půjčil někomu jinému.

³dokud investuje jen svoje, nic se neděje – přinejhorším člověk platí za svoje vlastní chyby, což je spravedlivé.

⁴tzn. ne euro. – pokud bychom na světě měli jen dolar a euro, byl by to systém značně *nepružný* – vedl by k tomu, že by se problémy neprojevovaly hned, ale v větším zpožděním, až by se naakumulovaly do globálních rozměrů – v podobě světových krizí. Zatímco systém s velkým počtem „malých“ měn vede k tomu, že se změny a případné chyby projevují hned, ještě v malém měřítku.